

РЕШЕНИЕ

№ 425

гр. С., 12.12.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

**СОФИЙСКИ ОКРЪЖЕН СЪД, II ВЪЗЗИВЕН ГРАЖДАНСКИ
СЪСТАВ**, в публично заседание на девети ноември през две хиляди двадесет
и втора година в следния състав:

Председател: Ирина Р. Славчева

Членове: Ивайло П. Гев
Кирил Д. Павлов

при участието на секретаря Велислава Ем. Карамихова
като разгледа докладваното от Ивайло П. Гев Въззивно гражданско дело №
20221800500621 по описа за 2022 година

С Решение № 76/08.07.2022г., постановено по гр.д. № 136/2022г. на Етрополския районен съд, е осъдена Прокуратурата на Република България да заплати на А. Й. Б. сумата 1200 лева, представляваща обезщетение за причинените му неимуществени вреди от незаконно обвинение по ДП №127/2018 г. на РУ-Е. в извършване на престъпление по чл. 216 ал. 1, вр. чл. 26 ал. 1 от НК, ведно със законната лихва от датата на влизане в сила на постановлението за прекратяване (10.09.2019г.) до окончателното изплащане на сумата, като искът е отхвърлен за разликата до пълния претендиран размер от 2000 лв., както и в частта за началния момент на претенцията за заплащане на законна лихва за забава.

Със същото решение е осъдена Прокуратурата на Република България да заплати на А. Й. Б. сумата 500 лева, представляваща обезщетение за претърпени имуществени вреди, ведно със законната лихва, считано от 10.09.2019 г. до окончателното изплащане на задължението, а претенцията за заплащане на законна лихва за забава, считано от 29.08.2019 г., е отхвърлена като неоснователна.

Настоящото производство е по реда на чл. 258 и сл. от Гражданския процесуален кодекс и е образувано по въззивна жалба на Прокуратурата на Република България срещу горното решение в осъдителните му части. Жалбоподателят счита решението за неправилно. Позовава се на т. 13 от ТР № 3 от 22.4.2004 г. на ВКС по тълк.д. № 3/2004 г., ОСГК, съгласно която отговорността на държавата е по чл. 2, ал. 1, т. 2 (след изм. с ДВ бр. 98 от 2012 г. т. 3) от ЗОДОВ, а, съгласно т. 4, отговорността на държавата възниква от момента на влизане в сила на оправдателната присъда за извършено престъпление. Прави извод, че именно от този момент държавните органи изпадат в забава и дължат

лихва върху размера на присъденото обезщетение и започва да тече погасителната давност. Сочи, че предпоставки за отговорността на държавата са вредата и причинната връзка между нея и действията на органите по чл. 2 от ЗОДОВ, като тежестта на доказване е на ищеца. Счита, че в случая не се доказва, претендираните от ищеца вреди да са в резултат на повдигнатото срещу него незаконно обвинение. Оспорва правните изводи на ЕРС, основани на показанията на св. Г. М. Д. и св. Р. Гева Д.а. Изтъква, че действията спрямо ищеца са извършени от органите на МВР, а не от прокуратурата, но въпреки това тя е осъдена за вреди, причинени от друг орган. Въз основа на това намира, че обжалваното решение е незаконосъобразно и необосновано, като настоява за отмяната му и за отхвърляне на исковата претенция.

Алтернативно счита, че обжалваното решение е постановено в нарушение на материалния закон, тъй като е присъден необосновано висок размер на обезщетението за неимуществени вреди и неправилно е определен началният момент на наказателната репресия спрямо ищеца от 26.09.2018г. - когато е разпитан като свидетел. Счита, че, съгласно разпоредбата на чл. 2 ал. 1 т. 3 от ЗОДОВ, отговорността възниква от момента на предявяване на обвинение на ищеца, който е настъпил на 25.07.2019 година с привличането му в качеството на обвиняем. Сочи, че той е търпял наказателна репресия през изключително кратък период от месец и половина, което обосновава по-нисък размер на неимуществените вреди. Подчертава, че спрямо ищеца е била взета най-леката мярка за неотклонение – „подписка“, без налагане на други мерки за процесуална принуда. Не било установено, в резултат на воденото наказателно производство да възникнали проблеми със съществени и трайни последици за психическото здраве на ищеца, нито да са настъпили трайни и неотстраними последици в живота му в социален аспект. Не били установени претърпени вреди над обичайните такива. Няма доказателства и за предизвикан от образуването срещу ищеца наказателно производство негативен обществен отзвук. Прави извод, че определеното от първоинстанционния съд обезщетение за неимуществени вреди в размер на 1200 лева е завишено и несъобразено с реално претърпените вреди от ищеца.

Моли съда да отмени първоинстанционното решение в обжалваните му части изцяло или отчасти - в частта за обезщетение за неимуществени вреди, като последните бъдат определени в съответствие с разпоредбата на чл. 52 от ЗЗД.

В срока по чл. 263, ал. 1 от ГПК не е постъпил отговор от въззиваемата страна.

В открито съдебно заседание пред въззивния съд жалбоподателят се представлява от прокурор В.а, която поддържа жалбата и моли съда да я уважи. Счита, че ЕРС неправилно е определил периода, през който А. Б. е търпял наказателна репресия. Изтъква, че моментът, в който Б. е бил привлечен в качеството на обвиняемо лице, е 25.07.2019 г., т.е. периодът, през който същият е търпял неблагоприятни последици от повдигнатото срещу него обвинение е от 25.07.2019 г. до 10.09.2019 г. Прави извод, че поради това неправилно е определен размерът на обезщетението за неимуществени вреди, тъй като съответства на необосновано дълъг период. Намира, че неправилното поддържане на криминалистична регистрация на Б. не е по вина на Прокуратурата на Република България, тъй като тя е постановила надлежен акт за прекратяване на наказателното производство, а администрирането на криминалистичната регистрация не е нейно задължение. Счита, че обжалваното решение е неправилно и следва да бъде отменено, а при условията на евентуалност – да се намали значително размера на обезщетението за неимуществени вреди. Представя писмени бележки, с които поддържа становището си, че началният момент, от който Б. е можел да претендира обезщетение за причинени вреди от незаконно

обвинение, е моментът, в който е бил привлечен в качеството на обвиняем (25.07.2019г.). Обосновава се с факта, че обвинението в извършване на престъпление по смисъла на чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ се свързва именно с процесуалната фигура на обвиняемия в наказателното производство, а, съгласно чл. 54 от НПК, обвиняем е лицето, което е привлечено в това качество при условията и по реда, предвидени в НПК, като редът за това е с постановление за привличане на обвиняем по реда на чл. 219 от НПК. Счита, че разпитът на едно лице в качеството на свидетел, независимо че впоследствие може да бъде привлечено в качеството на обвиняем, не обосновава присъждане на обезщетение, независимо че може да се е чувствал заподозрян, уличен, притеснен. Твърди, че периодът, през който Б. е бил привлечен в качеството си на обвиняем и е търпял процесуална принуда под формата на мярка за неотклонение „подписка“ е от 25.07.2019 г. до 10.09.2019 г., когато постановлението за прекратяване на наказателното производство срещу него от е придобило стабилитет. Моли съда да намали пропорционално размера на присъденото обезщетение за неимуществени вреди, вкл. и в частта за лихвите и разноските. Допълнително развива съображения, че дори и през този период не е доказано основание за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди. В Подкрепа на това виждане изтъква, че ищецът е бил с повдигнато обвинение в продължение на кратък период от време (четиридесет и осем дни), наложена му била най- леката мярка за неотклонение - „подписка“, както и недоказани трайни и неотстраними последствия вследствие на повдигнатото му обвинение, нито негативен обществен отзвук или накърняване на доброто му име в обществото. Поддържа и вече изложените съображения относно полицейската регистрация на Б. и показанията на разпитаните по делото свидетели. Моли съда да уважи жалбата.

В открито съдебно заседание пред въззивната инстанция въззиваемият А. Б. не се явява и не се представлява. От процесуалния му представител - адв. У. - е постъпила писмена молба, с която оспорва жалбата. Намира за доказани както имуществените, така и неимуществените вреди на доверителя му. Излага съображения, че органите на МВР са неразделна част от всяко досъдебно производство и са под пряк контрол и ръководство на прокуратурата, т.е. всички техни действия се извършват по указание и одобрение от съответния наблюдаващ прокурор. Споделя и мотивите на съда относно началния момент на периода на наказателна репресия (26.09.2018г.) и началния момент, от който се начислява законна лихва за забава (10.09.2019г.). В тяхна подкрепа изтъква също, че, с оглед на цялостната обстановка по този случай, на доверителя му е било ясно, че той е заподозрян в извършването на престъпление. Оспорва доводите на жалбоподателя относно взетата най- лека мярка за неотклонение „подписка“, като сочи, че тя не изключва негативните преживявания от наказателно преследване. Намира определеното от ЕРС обезщетение за неимуществени вреди в размер от 1200лв. за справедливо. Претендира разноски за адвокатско възнаграждение и представя доказателство за тяхното извършване. Депозира копие от писмената защита пред ЕРС, като заявява, че я поддържа изцяло.

Съдът намира, че събраните по делото доказателства и установената въз основа на тях фактическа обстановка са описани коректно и изчерпателно в обжалваното решение, поради което не е необходимо да се възпроизвеждат в настоящия съдебен акт.

В производството пред въззивната инстанция не са събрани доказателства.

При така установената фактическа обстановка, съдът намира от правна страна следното:

Съгласно разпоредбата на чл. 269 от ГПК, въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта - в обжалваната му част, като по останалите въпроси е ограничен от посоченото в жалбата.

В случая съдът намира, че обжалваното решение е валидно, доколкото е постановено от надлежен съдебен състав, в писмен вид и е подписано от разгледалия делото съдия, който се е произнесъл в пределите на своята правораздавателна власт.

Същото е и допустимо, тъй като са били налице положителните предпоставки за упражняване на правото на иск, липсвали са отрицателни такива, а първоинстанционният съд се е произнесъл по действително предявените иски.

По съществото на правния спор настоящият съдебен състав споделя мотивите към обжалваното решение и препраща към тях на основание чл. 272 от ГПК.

В допълнение, както и в отговор на наведените в жалбата доводи, съдът излага следните съображения.

Неоснователен е доводът на жалбоподателя, че началният момент на наказателната репресия срещу ищеца е моментът на привличането му като обвиняем. В Решение № 2082 на САС по в. гр. д. № 2844/2016 г. изрично е прието, че *„за целите на ЗОДОВ моментът, от който се търпят вреди от незаконно обвинение не съвпада с момента на привличане на лицето като обвиняем“*.

По-конкретно, този въпрос е доразвит в Решение № 187 от 13.06.2012 г. на ВКС по гр. д. № 1215/2011 г., III г. о., ГК, Решение № 425 от 1.12.2015 г. на ВКС по гр. д. № 3143/2015 г., IV г. о., ГК, Определение № 670 от 9.10.2019 г. на ВКС по гр. д. № 2231/2019 г., III г. о., ГК и Определение № 150 от 22.02.2017 г. на ВКС по гр. д. № 3703/2016 г., III г. о., ГК, като така формираната трайна и непротиворечива съдебна практика приема, че *„Употребеният в чл. 2, ал. 1, т. 2 ЗОДОВ израз "обвинение в извършване на престъпление" трябва да се тълкува по-широко за нуждите на специалния деликт, а не в тесния му наказателно процесуален смисъл. Когато наказателното производство е образувано срещу определено лице, а впоследствие производството е прекратено поради това, че извършеното деяние не е престъпление, е осъществен съставът на чл. 2, ал. 1, т. 2 ЗОДОВ. Лицето, срещу което е образувано наказателно производство, търпи вреди от проведеното срещу него наказателно преследване и в случаите, когато производството е прекратено без да му е повдигнато обвинение“, а в последния от цитираните по-горе съдебни актове освен това е посочено, че „в случаите, когато първоначалното досъдебно наказателно производство е образувано срещу неизвестен извършител, при достатъчно данни за извършено конкретно престъпно деяние, а едва по-късно ищецът е бил уличен и/или срещу него е било повдигнато обвинение за същото престъпление, той търпи вреди от наказателното преследване и в периода преди уличаването му, респективно повдигането на обвинението срещу него, ако той е бил единственото лице, което е могло да извърши престъпното деяние, за което производството първоначално е образувано срещу неизвестен извършител“*.

В настоящия случай е налице именно тази хипотеза: независимо, че по досъдебното производство ищецът е бил разпитан за първи път на 26.09.2018г. само като свидетел, естеството на показанията му сочи, че той е бил наясно с предмета на разследването, както и с факта, че именно той е заподозрян в извършване на престъплението. В същата насока са били и последващият му разпит на 06.02.2019г., предупредителният протокол от същата дата и тестването му с полиграф. Поради това, моментът, от който ищецът е започнал да търпи вреди от незаконосъобразното наказателно преследване срещу него, е именно узнаването за образуваното досъдебно производство чрез разпита му като свидетел в това производство.

С оглед гореизложеното, изводът на ЕРС по този въпрос е правилен и следва да бъде споделен.

Неоснователен е и съдържащият се във въззивната жалба довод, че Прокуратурата на Република България не носи отговорност за извършената полицейска регистрация на ищеца, респ. за незаличаването ѝ след прекратяване на наказателното производство. Този довод пряко противоречи на формираната по този въпрос съдебна практика, обективизирана в Решение № 201 от 22.07.2016 г. на ВКС по гр. д. № 1190/2016 г., IV г. о., ГК, съгласно която полицейската регистрация „не може да бъде извършена по преценка на органите на МВР, а само в рамките на започнало от Прокуратурата наказателно преследване за извършено престъпление или от извършването на полицейската регистрация до снемането и, повдигането и поддържането на наказателното преследване е в рамките на правомощията на Прокуратурата. Регистрацията е част от мерките, които се предприемат срещу лицето, привлечено като обвиняем за извършено умишлено престъпление от общ характер, поради което, когато наказателното преследване е приключило с оправдателна присъда или с прекратяване на производството поради това, че деянието не е извършено от лицето или че извършеното деяние не е престъпление, или поради това, че наказателното производство е образувано, след като наказателното преследване е погасено по давност или деянието е амнистирано, Прокуратурата на Република България носи отговорност по чл. 2, ал. 1 ЗОДОВ за претърпени неимуществени вреди и от полицейска регистрация“. В сходен смисъл са и съображенията, изложени в Решение № 112 от 22.03.2018 г. на ОС - Пазарджик по в. гр. д. № 92/2018 г., съгласно които „прокуратурата следва да носи отговорност за претърпени вреди за цялостния период от развитието на наказателното преследване тъй като тя е органа който определя кога, как, защо и срещу кого да започне наказателното преследване, кого да бъде привлечен като обвиняем и защо. Прокуратурата е господар на досъдебното производство...“ Поради това и с оглед обстоятелството, че в досъдебното производство органите на МВР са подчинени на Прокуратурата и действат под нейно ръководство, настоящият съдебен състав намира, че ответникът следва да носи отговорност и за вредите от полицейската регистрация на ищеца, респ. за нейното незаличаване след прекратяване на производството спрямо Б..

Неоснователни са и възраженията срещу размера на присъденото обезщетение за неимуществени вреди, поради следните съображения.

От една страна, с оглед изложените по-горе съображения, периодът на наказателното преследване срещу Б. е около една година, а, видно от справката от РУ-Е. (л. 29 от първоинстанционното дело), полицейската регистрация на ищеца не е била снета поне до 12.05.2022г.

Същевременно, от показанията на св. Д. и св. Д.а се установява, че Б. е бил притеснен и се затворил в себе си, т.е. е изпитвал негативни преживявания в рамките на обичайните.

Съгласно утвърдения в съдебната практика (Решение № 53 от 7.05.2019 г. на ВКС по гр. д. № 3528/2018 г., III г. о., ГК) критерий, „при определяне на размера на обезщетението следва да се вземе предвид съдебната практика, която определя среден размер на обезщетение за незаконно обвинение за около 1000 лв. на година“. Този извод е направен при предположението, че става въпрос само за обичайните неблагоприятни последици, изразяващи се в нервно напрежение, страх и дискомфорт от възможно осъждане, каквито са и процесните.

Отнесено към настоящия случай, това означава определяне на обезщетение от порядъка на около 1000 лв. за търпене на горните неблагоприятни последици в продължение на една година. Като се има предвид, обаче, и продължилата почти три години полицейска регистрация, която обуславя по-висок размер на обезщетението за неимуществени вреди, следва да се приеме, че в конкретния случай същият е определен правилно от ЕРС.

Също така правилно е определен и размерът на обезщетението за имуществени вреди, с оглед представения договор за правна защита и съдействие по досъдебното производство и посочения в него хонорар от 500 лв.

По тези съображения, въззивната жалба е неоснователна, а обжалваното решение е правилно и следва да бъде потвърдено.

С оглед изхода на делото и направено в този смисъл искане, жалбоподателят има право на разноски във въззивното производство, каквито се установяват в размер на 500 лв., съгласно договора за правна защита и съдействие на л. 14 от делото.

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА Решение № 76/08.07.2022г., постановено по гр.д. № 136/2022г. на Етрополския районен съд.

ОСЪЖДА Прокуратурата на Република България с адрес гр. С., бул. „В.“ № 2, да заплати на А. Й. Б. с ЕГН ***** разноски във въззивното производство в размер на 500 лв. – адвокатско възнаграждение.

Решението не подлежи на обжалване.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____